

Monzó: el que li devem i el que no

Ricard Biel

Dec molt a Quim Monzó. A mitjan anys vuitanta jo era un adolescent i en aquella dècada ell va modernitzar el llenguatge en la literatura catalana, dotant-la, a més, d'un estil també fresc i inconfusible. La coincidència temporal em va marcar perquè va ser amb la seva obra que vaig començar a llegir llibres. Fins als divuit anys havia estat un devorador de còmics, i va ser a partir d'aquesta majoria d'edat que vaig començar amb la narrativa. Mai no he estat un devorador de llibres, tret de quan aleshores endrapava els d'en Monzó. És lamentable el lector que presumeix de devorar llibres mentre el seu capteniment evidencia que devorar no significa entendre. En canvi, és lloable que un autor conegui els seus límits, sàpiga treure el màxim profit de les seves virtuts i, sobretot, no s'esforci a dissimular-ho. Aquest és el cas de Monzó.

Monzó fa molts anys que va decidir deixar de ser escriptor. Treu al mercat un llibre molt de tant i en tant i encara així acostuma a ser en forma de recull d'articles publicats a *La Vanguardia*, on cada mes li paguen una escandalosa pasta per escriure de rutina una banalitat rere l'altra que, això sí, aquí passa per transgressió. És el país covard i mesquí que tenim. Mesquí? Mireu si no: un únic poeta, un únic arquitecte, un únic pintor...

Aprecio la conyeta de Monzó, però, és clar, per gràcies que sigui l'home la mateixa gràcia repetida durant anys acaba sent una desgràcia. I el planyo quan ha de sentir dir que és l'escriptor català actual per excel·lència. Uf, em poso en el seu lloc, intel·ligent com és, i l'últim que voldria ser és un impostor i, el pitjor de tot, malgrat jo mateix. No voldria ara fer un judici d'intencions psicoanalític, però, com que som allò que fem, ell bé ha de saber que la seva obra no és exactament excel·lent, com per cert no ho va ser el seu discurs a la Fira de Frankfurt. "Genial, extraordinari, original, transgressor!", van dir els mitjans d'aquí, amb la idiòcia provinciana i babaua que els caracteritza. En fi. La icona Monzó fa bé d'aprofitar-se de l'infantilisme imbècil català, que l'encimbella als altars celestials. Tot el que diu i fa és ben acollit. Tothom el coneix, però curiosament pocs l'han llegit, si més no en

Tothom el coneix,
però curiosament
pocs l'han llegit, si
més no en ficció.
Amb tot, entre tots el
converteixen en Déu.
Ell, estupefacte
davant de tanta
estultícia, només ha
de seguir la veta i
parar la mà. L'hauria
de dir molt grossa
per veure's
perjudicat; és a dir,
hauria de disparar
amb bala de veritat,
sense el fum
dissuasori de la
ironia sistemàtica.

ficció. Amb tot, entre tots el converteixen en Déu. Ell, estupefacte davant de tanta estultícia, només ha de seguir la veta i parar la mà. L'hauria de dir molt grossa per veure's perjudicat; és a dir, hauria de disparar amb bala de veritat, sense el fum dissuasori de la ironia sistemàtica. Per deixar de ser de cop l'escriptor català per excel·lència hauria d'invertir el to, que és allò que defuig com la pesta, i no només per no alterar l'estat de les coses que tan bé li rutlla, sinó perquè detecto que té un singular sentit del ridícul que fa que confongui seriositat –intenció transparent amb voluntat de transformació– amb transcendència. Monzó, que és una persona seriosa i responsable, tem semblar transcendent perquè tant qui mana com el lector babau arrufarien el nas i se li acabaria el xollo, però també perquè la conya constant en públic el fa sentir protegit en el seu amor propi. Per a ell, mostrar indignació és sinònim de posar-se en ridícul. I passa que, en no avenir-se a discutir públicament sobre res sense el condó de la conyeta, abarateix la seva sistemàtica ironia. Llàstima d'intel·ligència malbaratada. Però res a dir. Té tot el dret a preferir engreixar el seu compte corrent a canvi de renunciar a posar l'intel·lecte al servei de cap altre compromís. I és que si diguéss realment alguna cosa no escriuria a *La Vanguardia* ni col·laboraria en cap altre mitjà colonial amb què se'ns delecta. I lectors, creieu que a cap escriptor se'l pot qualificar d'excel·lent sense que digui res substancial en allò que escriu?

Mentrestant, a manca de compromís, ni institucional ni dels qui el podrien exercir amb certa influència, el país va tirant gràcies al voluntariat, un teixit associatiu català dispers però potent que treballa amb un pal i una canya. Com a exemple excel·lent, atès que actua en el terreny més dur on fer forat, penso en l'associació político-cultural *Identitat*, de Cornellà de Llobregat. "Pensa, observa, actua" és el seu lema. Catalans honestos i coratjosos. Hi vaig ser convidat fa unes setmanes a fer una xerrada dins la seva activitat mensual Cava&Mots. És només gràcies a aquesta mena de ciutadans que el país sobreviu; és gràcies a la passivitat dels seus teòrics excelsos que el país només sobreviu. Fins quan?